

SATAKUNNAN TILANNE- JA KEHITYSKUVA 2024

Väestönkehitys

Väkiluvun kehitys Satakunnassa on ollut pitkällä aikavälillä laskeva. Satakunnassa asui vuoden 2023 lopussa 211 740 henkeä, vähennystä 816 henkeä vuoden 2022 lopusta (-0,4 %). Pitkällä aikavälillä väkiluvun alenevan kehityksen taustalla piilee ennätysheikon ja negatiivisen nettosyntyvyyden ohella kuntien välisen muuttoliikkeen syventynyt tappio. Vuoden 2023 väestötilastoissa Satakunnan kuntien välisen muuttoliikkeen tappio on pysynyt melko suurena, mutta kokonaisnettomuutossa Satakunta on saanut voittoa (904, kun vuotta aiemmin saldo oli -1) kasvaneen nettomaahanmuuton ansiosta. **Pitkällä aikavälillä, vuoteen 2045 mennessä** (ennuste v. 2024), Satakunnan väkiluvun lasku jatkuu, mutta loivenee 2030-luvulla. Kokonaisnettomuutto pysyy trendilaskelman perusteella positiivisena, ja kasvaa vähitellen vuoteen 2045 asti. Satakunnan etuna on heikkenevästä väestökehityksestä huolimatta väestön tiheys, joka tutkimusten mukaan lisää työn tuottavuutta ja siten talouskasvua mm. tiheämpien verkostojen kautta. Satakunnan väestötiheys on 27,1 as./km² (koko Suomi 18,4, v. 2023).

Maahanmuutto on parantanut kokonaismuuton tasetta ja nettosiirtolaisuudessa on kirjattu keskimäärin maltillista nousua, joskin vuosittaiset vaihtelut ovat olleet suuria. Satakunta sai kuitenkin vuonna 2023 ennätysuuden nettomaahanmuuton, lähes 1 700 henkeä. Satakunnassa oli vuonna 2023 yhteensä 9 126 ulkomaan kansalaista eli 4,3 % koko väestöstä. Koko maassa ulkomaan kansalaisten osuus oli keskimäärin 6,7 %. Korkein ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä Satakunnassa oli Raumalla (7,4 %), Karviassa (4,9 %), Säkylässä (4,4 %) ja Kankaanpäässä (4,3 %). Vieraskielisiä oli 5,2 % satakuntalaisista vuonna 2023. Koko maassa vieraskielisiä oli vuonna 2023 joka kymmenes (10 %).

Kaupunki-maaseutuluokituksella tarkasteltuna Satakunnassa kaikkien aluetyyppien väestö on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana lukuun ottamatta ulompien kaupunkialueiden kasvua. **Seutukuntien väliset erot** väestön kehityksessä ovat yhä suuret. Pohjois-Satakunnassa väestökehitys on ollut Porin ja Rauman seutukuntia selvästi heikompaa. Porissa ja Raumalla on vuonna 2023 ja 2024 ollut muuttovoittoa pääosin maahanmuuttoon perustuen (Pori 531 henkilöä /2023, Rauma 399 henkilöä /2023). Nettomuutto on ollut ennakkotietojen mukaan voitollista myös vuonna 2024.

Satakunnan hyvinvointialueen **ikä rakenne on maan keskiarvoa iäkkäämpi**, sillä yli 65-vuotiaiden osuus on yli viisi prosenttiyksikköä valtakunnan keskitasoa korkeampi (v. 2023). Satakunnassa on maan viidenneksi korkein yli 65-vuotiaiden osuus (28,6 %). Vastaavasti työikäisten ja erityisesti alle 15-vuotiaiden osuudet ovat matalampia kuin valtakunnallisesti (57,7 % ja 13,7 %). Satakuntalaisten keski-ikä on 46,8 vuotta (koko Suomi 43,8, v. 2023).

Väestöllinen huoltosuhde on 73,4, kun koko Suomessa se on 61,9 (v. 2023), mikä johtuu pääosin vanhusväestön suhteellisen suuresta osuudesta. Huoltosuhteessa on eroja ja työikäisten määrän väheneminen on erilaista eri kunnissa. Satakunnassa **taloudellinen huoltosuhde** eli työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien suhde työllisten määrään (joka on kerrottu sadalla) on heikentynyt vuosien 1990 ja 2023 välillä hieman koko maata enemmän. Satakunnassa suhdeluku oli 150,8 ja koko maassa 132,8 v. 2023. Kehitys heikkeni hieman vuoden 2023 aikana.

Arviot näkymistä vuoden ja viiden vuoden päähän kehityksen jatkuessa nykyisen mukaisena

- Väestön ikärakenteen kehitys kärjistää *osaajapulaa* pitkällä aikavälillä. Mikäli ikärakenteen kehitys jatkuu saman suuntaisena, uhkana on tuottavuuden lasku, joka tulee vaikuttamaan koko kansantalouteen.
- Väestöllinen ja taloudellinen huoltosuhde jatkavat heikkenemistään. Maakunnan vetovoiman ja tuottavuuden kohentamisen sekä *palvelurakenteista huolehtimisen* on jatkettava.
- *Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton* kasvun jatkuminen vahvistaa osaltaan huoltosuhdetta.

Mitkä negatiiviset tai positiiviset muutostekijät haastavat tilanteen ja mitä tulevaisuuksia ja päätöksentekotilanteita näistä voi seurata?

- Väestön laskeva määrä sekä *heikkenevä huoltosuhde* tarkoittavat sitä, että talouskasvun tulee jatkossa perustua entistä vahvemmin tuottavuuden kasvulle, eli uusia innovaatioita ja esim. digitalisaatiota tulee hyödyntää vahvasti.
- Väestömäärän voimakkaan vähenemisen, kasvavan työvoimapulan ja työikäisen väestön vähenemisen vuoksi Satakunnan kannalta on erittäin tärkeää, että se onnistuu vahvistamaan *alueen veto- ja pitovoimaa* erityisesti *kansainvälisten osaajien* ja työ- ja koulutusperäisten maahanmuuttajien näkökulmasta.
- Työvoiman vähentyessä väestön *osallistumisasteen* tulee olla hyvin korkea kaikissa ikäryhmissä.

Uudistuva teollisuus, puhdas siirtymä ja investoinnit

Satakunnan **teollisuuden rakenne on monipuolinen**, mikä antaa suojaa suhdanne-, yritys- ja toimialakohtaisille vaihteluille. Teollisuuden toimialarakenne on 19 maakunnasta 6. monipuolisin (v. 2022). Teollisuuden kärjet ovat teknologiateollisuus ja siinä metallien jalostus sekä koneiden ja laitteiden valmistus sekä meriteollisuus, metsä-, kemian- ja elintarviketeollisuus sekä automaatio ja robotiikka. Negatiivista teollista rakennemuutosta on kuitenkin tapahtunut viime vuosina monilla paikkakunnilla. Tärkeitä toimialoja teollisuuden ohella ovat bionalous, rakentaminen, logistiikka, kauppa, liike-elämän palvelut sekä hyvinvointipalvelut. Satakunta tuottaa **7,4 % Suomen viennin arvosta** 3,8 %:n väestöosuudellaan (2023). Satakunta osallistuu siten huomattavasti kokoaan vahvemmin **koko Suomen hyvinvoinnin rahoittamiseen**.

Satakunnassa on myös **monipuolinen energiatuotannon keskittymä**, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden ja noin 40 % koko Suomen tarpeesta. Satakunta on maamme suurin sähköntuottaja. Maakunta tuottaa sähköä koko yhteiskunnan tarpeisiin sekä ydin- että uusiutuvien energialähteiden kautta. Tuuli- ja vesivoiman osuus tuotannosta on 8 % ja ydinvoiman 86 %.

Viennin ja energiaekosysteemien kehittäminen ja varmistaminen ovat pienelle maalle elintärkeitä ja Satakunnan toimintaympäristön vahvistamiseen (mm. **T&K-rahoitus, tutkimuslaitokset, infra, tutkimus ja koulutus**) tulisi suunnata **kansallisia resursseja** vaikuttavuuden lisäämiseksi entisestään.

EU:n puhdas siirtymä on vauhdittanut koko Euroopan energiamurrosta, mikä on nähtävissä Satakunnassa ennätysellisinä investointisuunnitelmina. Satakunnassa on esim. Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) marraskuun 2024 tilastojen mukaan **maakunnista toiseksi eniten puhtaan siirtymän investointeja suunnitteilla**, (yli 35 mrd. euroa). Puhtaan kasvun teemat Satakunnassa ovat energiaratkaisut, kiertotalous, akku- ja teknologiametallit sekä vihreä vetytalous. Satakunnassa on kattava tekninen infrastruktuuri sekä teollisia ekosysteemejä, joihin puhtaan siirtymän investoinnit voivat kytkeytyä. Pinta-alaltaan laajat ja vaikutuksiltaan merkittävät hankkeet edellyttävät yhteensovittamista muun maankäytön kanssa ja kantaverkon vahvistamista myös Satakunnassa. Vihreän vedyn tuotannolle ja jatkojalostukselle Satakunnassa luo edellytyksiä uusiutuva energia eli aurinko- ja tuulivoimatuotanto. Olemassa olevan merituulivoima-alueen sekä rakenteilla ja suunnittelussa olevien merituulivoimahankkeiden tueksi on suunnitteilla myös merituulivoima – osaamiskeskittymä.

Satakunnan teollisuuden liikevaihto on kohonnut 17 % nimellisesti vuosina 2010–2023. Nopeaan liikevaihdon kasvuun kykenivät vuosina 2010–2023 automaatio- ja robotiikkaklusteri Robocoast (93 %), elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus (75 %, osin Robocoastin ansiosta), metallien jalostus (63 %) ja elintarviketeollisuus (59 %). Automaatioklusterin liikevaihdon kasvu on ylittänyt selvästi toimialojen ja etenkin teollisuuden keskimääräisen kehityksen. Myös henkilöstömäärän nousu on ollut hyvin nopeaa. Ukrainan sota on kuitenkin heikentänyt näkymiä merkittävästi vuoden 2022 keväästä lähtien. Satakunnassa usean teollisuuden alan ja rakentamisen liikevaihto alkoi selvästi laskea vuoden 2023 alusta alkaen. Vuoden 2024 alussa muutama teollisuuden ala pääsi uudelleen kasvuun kiinni (esim. koneiden ja laitteiden valmistus, elintarvike- ja meriteollisuus sekä automaatio ja robotiikka).

Tuottavuus ja siten talouskasvu on Satakunnassa ollut pitkään hieman alle maan keskitason. Teollisuuden tuottavuus (arvonlisäys työtuntia kohden) on edelleen selvästi palvelualoja ja etenkin alkutuotantoa korkeampi, siksi teollisuuden merkitys Satakunnan elinvoimalle on merkittävä. Myös teollisuudessa työn tuottavuuden nousu perustunee jatkossa ainakin osin digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin.

Turvallisuus ja huoltovarmuus ovat keskeisiä kehittämisteemoja vientivetoisessa ja teollisuuden rakenteeltaan monipuolisessa maakunnassa, jolla on myös keskeinen logistinen ja puolustuspoliittinen sijainti Itämerellä. Suomi kytkeytyy Satakunnan turvallisuusrannikon satamien ja meriliikenteen kautta länteen ja Eurooppaan. Teollisuuteen, energiantuotantoon, elintarviketuotantoon ja maa- ja merikuljetuksiin liittyvät turvallisuuskysymykset ovat keskeisiä myös kansallisen huoltovarmuuden sekä Suomen NATO-jäsenyyden osalta. Kyber- ja tietoturvallisuus korostuu automaation ja robotiikan osaamisen maakunnassa.

Saavutettavuudella ja logistiikalla on merkittävä vaikutus elinkeinoelämälle ja asumiselle maakunnassa, lisäksi sillä on tärkeä rooli myös laajemmin NATO:n ja Satakunnassa sijaitsevien Niinisalon ja Säskylän varuskuntien toimintakyvylle. Sotilaallisen liikkuvuuden kehittäminen ja varmistaminen Satakunnassa on koko maalle tärkeää.

Satakunnan satamien osuus Suomen satamien kuljetuksista (v. 2022) oli 8,7 %, kun väestöosuus oli 3,8 %. Rauman sataman kokonaisliikenne on laskenut (v. 2021–2022) 21 %, mutta vuoden 2023 ennakkotietojen mukaan

kuljetusmäärät ovat lisääntyneet (+4,7 %). Porin sataman kokonaiskuljetukset (Tilastokeskus, vuodet 2021–2022) olivat 23 % nousussa, mutta vuosi 2023 oli negatiivinen. Satamien infraa kehitetään voimakkaasti.

Valtatiet 2, 8, ja 12 ovat elintärkeitä Satakunnan alueelle ja koko maan viennille ja huoltovarmuudelle, mutta niiden kunto ja turvallisuus ovat vaarantuneet. **Satakunnan rataverkko on häiriöherkkä**, koska ainoa ratayhteys kulkee Tampereen kautta, jolloin pienetkin häiriöt keskeyttävät koko raideliikenteen. Satakunnan aluerakenteellisten erityispiirteiden vuoksi myös viestintäverkon kehittäminen ja digitalisaation edistäminen on maakunnalle tärkeää. Keskeistä on myös huomioida toiminnan kehittäminen **Porin koulutuslentokentällä**, jonka lennot ovat Satakunnan vientiyrityksille elintärkeitä. **Alemman asteisen tieverkon** kunnossapito on merkittävää henkilöliikenteen ohella erityisesti maakunnan maaseutuelinkeinojen kannalta. Joukkoliikenteen tilanne on vaikeutunut, koska kuljetustuet ovat romahtaneet ja polttoaine kallistunut.

Henkilöjunaliikenteen matkustajamäärät ovat kohonneet koronaa edeltävän tason yläpuolelle, mutta matkustajamäärien nousu on v. 2024 taittunut. Sekä Raumalle että Poriin suuntautuvien rataosuuksien tavaraliikenteen kuljetusvirrat (tn) ovat vuodesta 2022 vuoteen 2023 laskeneet 9 %, mikä on valtakunnallista keskiarvoa (13 %) vähemmän.

TKI ja osaava työvoima

Satakunnan osuus maamme t&k-toiminnan menoista on pieni (0,9 %) suhteessa väestöosuuteen (3,8 %) (2023). Julkisen ja korkeakoulusektorin osuus on 0,8 %. Tähän vaikuttaa erityisesti se, että Satakunnassa ei ole omaa yliopistoa eikä valtion tiedelaitoksia tai tutkimusorganisaatioita. Tämä kuvaa osaltaan valtion vähäistä panostusta Satakuntaan.

Koko maan **yritysten t&k-toiminnan** menoista Satakunnan osuus on 1,0 %. Satakunnan t&k-menot 373 € henkeä kohden ovat murto-osa maan keskiarvosta 1506 € (2023). Seutukunnittain t&k-menot henkeä kohden olivat (2023) Porin sk 327 €, Rauman sk 543 € ja Pohjois-Satakunta vain 80 €. T&k-menojen suhde BKT:hen oli Suomessa 3,0 % ja Satakunnassa 0,9 % (2021).

Kasvuyritysten määrä oli 242 kaudella 2019–2022. Kasvua kirjattiin hieman edelliskaudesta, mutta määrä oli silti alempi kuin keskimäärin viimeisen vajaan 10 vuoden aikana. Satakunnan osuus maamme kasvuyrityksistä on alempi kuin väestöosuus.

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä on Satakunnassa merkittävästi maan keskiarvoa alempi (koko maa 11,2 %, Satakunta 6,5 %, v. 2023). Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus Satakunnassa on puolestaan koko maan vastaavaa osuutta korkeampi (44,2 % vs. 40,1 %). Koulutustaso on noussut hieman maan keskiarvoa nopeammin, kun tarkastellaan tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvua vuosina 1998–2023. Tämä pätee kaikkiin maakunnan seutukuntiin. Nopeinta nousu on ollut Pohjois-Satakunnassa, jossa lähtötasokin on ollut matalin. Korkeakoulututkinnoissa keskimäärin nousutahti on kuitenkin jäänyt alle valtakunnallisen tason viimeisen runsaan 16 vuoden aikana, mutta ylemmässä korkeakoulututkinnoissa nousuvauhti on ylittänyt valtakunnallisen tason. Alle 35-vuotiaissa on alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus vähän alempi kuin koko maassa keskimäärin (11,9 % vs. koko maa 14,3 %, v. 2023).

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2023 heinäkuun ja kesäkuun 2024 välillä 35 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista Satakunnassa oli kokenut vaikeuksia työpaikkojen täyttämiseksi. Koko maassa osuus oli 44 %.

Satakunnassa arvioidaan vuoden päästä olevan kohtalaista työvoiman ylitarjontaa kaikilla toimialoilla, kuten tilanne on tälläkin hetkellä (elokuu 2024). Monissa ammateissa on kuitenkin kohtaanto-ongelmaa ja pulaa työntekijöistä. Suurinta pulaa on sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan ammateissa.

Satakunnan lokakuun lopussa 2024 julkaistun työllisyyskatsauksen mukaan työvoiman kysyntä on edelleen heikkoa ja **työttömyys** on noussut vuotta aiemmasta lähes kaikissa pääammattiryhmissä. Satakunnassa oli syyskuun lopussa 9 410 työtöntä työnhakijaa, mikä on 910 henkeä (10,7 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Hieman tavanomaisesta kausivaihtelusta poiketen työttömien määrä kääntyi kasvuun jo syyskuun aikana. Kuukautta aiemmasta nousua oli 70 henkeä.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuussa 9,8 %. Satakunnassa ilmoitettiin työ ja elinkeinotoimistoon syyskuun aikana vajaat 800 uutta avointa työpaikkaa. Se on 45 % vähemmän kuin vuosi sitten syyskuussa. Yhteensä syyskuussa oli avoinna noin 1 650 työpaikkaa.

Arviot näkymistä vuoden ja viiden vuoden päähän kehityksen jatkuessa nykyisen mukaisena

- Valmius puhtaan siirtymän hankkeiden toteuttamiselle on Satakunnassa hyvällä tasolla. Uusia innovaatioita ja liiketoimintamahdollisuuksia esim. tuulivoima, aurinkoenergia, kaasu ja metaanitalous, vesivoima, ydinvoima-ala
- Satakunnassa on biotalouden arvoketjuille kilpailukyinen toimintaympäristö (elintarvike, metsä, meri)
- Elinkeinoelämän kehityksen ennakkoidaan paranevan vuoden päästä, jolloin myös työttömyys voisi kääntyä laskuun.
- Kohtaanto-ongelma tulee vaikuttamaan esim. puhtaan siirtymän edistämiseen, jossa meneillään ja suunnitteilla on miljardi-investointeja.
- Satakunnan rooli t&k-toimijana heikkenee, ellei toimintaa vahvisteta esim. tukemalla alueen korkeakouluja
- Satakunnan vahvan vientivetoisuuden säilyttäminen vaatii myös kansallisia t&k-panoksia, jotta kv. kilpailussa pärjätään tulevaisuudessa.
- Liikennesektorin rahoituksen suunnitellut ja jo toteutetut vähennykset tulevat vaikuttamaan liikenneinfran tilaan heikentävästi. VT2 (Pori-Helsinki), VT12 (Rauma-Tampere) ja VT8 (Turku-Pori-Vaasa) investointitarve on Väyläviraston strategisen tilannekuvan mukaan seuraavan 10 v. aikana 310 miljoonaa euroa (Lähde: Väylävirasto).
- Alemman asteisen tieverkon kunnossapito on merkittävää henkilöliikenteen ohella erityisesti maaseutuelinkeinojen ja huoltovarmuuden kannalta.
- Rauma-Kokemäki hlöjunalikenteen hankearviointi (edellytykset hlöliikenteen käynnistämiseen), valmistuu v. 2025 alussa.
- Pori-Niinisalo-radon edistäminen on tärkeää Porin ja Rauman satamien kuljetuksille ja poikittaisyhteyden kautta sisä-Suomen elinkeinoelämän vientikuljetuksille. Länsirannikon rantaradan tarvetta tulee selvittää.
- Teiden kehittämis- ja parantamistoimenpiteissä on liikenneturvallisuuden parantamistoimia priorisoitava, sillä Satakunnan liikenneturvallisuustilanne on huono.
- Satakunnan yliopisto- ja korkeakoulutusta tulee edistää maakunnan osaamiskeskittymien ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi, jotta maakunta kykenee kirimään eroa korkeakoulutettujen osuudessa muuhun maahan verrattuna.
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutukset kohdistuvat nuorisoikäluokan valmiuksiin työelämässä.

Mitkä negatiiviset tai positiiviset muutostekijät haastavat tilanteen ja mitä tulevaisuuksia ja päätöksentekotilanteita näistä voi seurata?

- Työn tuottavuuden ylläpitoon tarvitaan uusia keinoja, sillä väestöennusteen mukaan Satakunnan työvoima vähenee jatkossakin. Väestönkehityksestä aiheutuvan työvoiman saatavuuden ongelman tasapainottaminen edellyttää työ- ja koulutusperustaisen maahanmuuton tason nostamista. Keskeistä on osaavan työvoiman riittävyyden varmistaminen, osaamistason nosto sekä koulutuksen saatavuus, laajuus ja taso.
- Uhkana on, että yliopistojen säästö- ja sopeuttamistoimet kohdistuvat Satakunnassa toimiviin etäkampuksiin. Satakunnan koulutustason nostamisessa yliopistokeskuksen asemaa osana emokorkeakouluja tulee vahvistaa. Kansallisen vaikuttavuuden kannalta on merkittävää, että maakunnassa on ammatillisen ja korkeakoulutuksen lisäksi kattavasti myös akateemisia tutkimus- ja koulutusmahdollisuuksia sekä valtion tiedelaitoksia ja tutkimusorganisaatioita.
- T&K-toiminnan vaikuttavuuden vahvistamiseksi kansallista T&K-rahoitusta tulee suunnata Satakunnan älykkään erikoistumisen mukaisten osaamiskeskittymien vahvistamiseen, joka edistää myös kansallista puhtaan siirtymän vaikuttavuutta.
- Geopoliittisten muutosten myötä Satakunnan satamien merkitys kasvaa edelleen koko Suomen huoltovarmuuden ja elinvoiman näkökulmasta.
- Kuljetusten tehostamisen mahdollistamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi maakunnan alueen valtateiden 2 ja 8 suunnittelu- ja toteuttamispaketit ovat välttämättömiä.
- Puhtaan siirtymän hankkeet edellyttävät eri tavoitteiden yhteensovittamista ja vaikutustenarviointia sekä politiikkatoimia. Useiden hankkeiden samanaikaisuus haastaa ajantasaisen kokonaiskuvan hallintaa ja yhteisvaikutusten tunnistamista.
- Maakunnallisen ja kansallisen yhteistyön vahvistaminen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja turvallisuusriskien ennakoitukyvykkyyden vahvistamiseksi on keskeistä, sillä ilmastonmuutos sekä muuttunut yhteiskunnallinen toimintaympäristö lisäävät konkreettisia arjen riskejä.

Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt

Satakunnassa on tarjolla viihtyisiä asuin- ja elinympäristöjä, merellisyyttä sekä monipuolisia luonnon- ja kulttuuriympäristöjä. Kulttuurilla, liikunta- ja vapaa-ajan palveluilla, aktiivisilla yhteisöillä, lähiluonnolla ja ympäristön tilalla on merkittävä rooli satakuntalaisten hyvinvoinnin lähteenä.

Satakunnan **väestön terveys ja hyvinvointi on maan keskitasoa heikompaa**. Sairastavuusindeksi (ikävakioimaton) on koko maata korkeampi. Vuonna 2022 Satakunnan hyvinvointialueen ikävakioimaton sairastavuusindeksi oli 103,9. Maakunnan sisällä sairastavuusindeksi vaihteli 87,3:n ja 126,4:n välillä. Väestön elinolot, terveyserot ja sairastavuus poikkeavat alueellisesti ja väestöryhmittäin. Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%) oli Satakunnassa

vuonna 2022 47,0 %, kun koko maan keskiarvo oli 51,0 %. Menetettyjen elinvuosien määrää (PYLL-indeksi) kuvaava indeksi on Satakunnassa korkeampi kuin koko maassa keskimäärin.

Satakuntalaisten hyvinvoinnissa on huolenaiheita. Satakuntalaisista **lapsista ja nuorista** noin kolmasosa on ylipainoisia, mikä on maan korkeinta kaikissa ikäryhmissä. Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on heikentynyt (MOVE! -mittaus). Lisäksi heikko osallisuuden kokeminen ja ahdistuneisuus on kasvanut. Syrjäytymisriskissä (NEET-nuoret eli ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevien osuus 18–24-vuotiaista on Satakunnassa korkeampi kuin maassa keskimäärin, 17,0 % vs. 14,7 % (2022). Terveytensä keskinkertaiseksi tai sitä huonommaksi kokevia **aikuisia** on Satakunnassa eniten koko maassa. Määrä on kasvanut Satakunnassa enemmän kuin maassa keskimäärin viimeisen kymmenen vuoden aikana. **Ikääntyneiden** arjen toimintakyky on Satakunnassa heikompaa kuin maassa keskimäärin ja yli 75-vuotiaiden tuntema turvattomuus on suurempaa kuin maassa keskimäärin, 6,0 % v. 2022 (koko maa 4,6 %).

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevia Satakunnassa on koko maan keskiarvoa enemmän. Työkyvyttömyyseläkettä sai 16–64-vuotiaista satakuntalaisista 6,5 %, kun koko maassa osuus oli 5,2 % (2023). Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on Satakunnassa maan keskiarvoa alempi, 29,7 %, kun koko maassa osuus oli 34,1 % (2023).

Satakunnan **maanteiden onnettomuusriski on koko maan korkein** kaikissa tieluokissa. Syinä tähän ovat mm. suuret liikennemäärät, ei moottoriteitä, hirvieläinvahinkojen suuri määrä, raskaan liikenteen aiheuttama ohitustarve yhdistettynä infran; keskikaiteiden ja ohituskaistojen puutteeseen sekä nuorten heikentynyt liikennekäyttäytyminen. Liikennekuolemien ja liikenneonnettomuuksissa vakavasti loukkaantuneiden määrä ei ole laskenut tavoitteiden edellyttämällä tavalla. Tapaturmakuolleisuus oli Satakunnassa maan keskiarvoa korkeampi, 59,5 vs. 41,3 100 000 asukasta kohti (2022).

Kulttuurialojen tuotos oli Satakunnassa v.2021 yhteensä 205 miljoonaa euroa, joka oli 1,5 % koko Suomen kulttuurialojen tuotoksesta ja 1,1 % Satakunnan aluetalouden tuotoksen arvosta. Kulttuurialat työllistivät v. 2021 Satakunnassa 1 447 htv, joka oli 2,0 % koko Suomen kulttuurialojen työllisyydestä. Satakunnassa noin neljäsosa **kulttuuripalveluja** tarvinneista koki, että niitä ei ole tarjolla riittävästi. Koko maassa näin koki viidesosa 20 vuotta täyttäneestä väestöstä. Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvia 20–64 vuotiaista vuonna 2020 oli 27,8 % (koko maa 23,5 %). **Liikuntapaikkoja** Satakunnasta löytyy 8 kpl/1000 asukasta, mikä vastaa koko maan keskiarvoa. Kaikki satakuntalaiset asuvat enintään 1 km päässä lähivirkistysalueista (puistot, viheralueet, luonto).

Satakunnan väestön **käytettävissä olevien tulojen jakauma** eli taloudellisen hyvinvoinnin jakautuminen on hieman maan keskiarvoa tasaisempi, sillä sitä kuvaava Ginikerroin on Satakunnassa matalampi (v. 2022 Satakunta 26,4, koko maa 28,6; vaihteluväli 0–100). Seutukuntien väliset erot ovat varsin vähäiset. Rauman seutukunnassa ginikerroin on 27,0, Porin seutukunnassa 26,1 ja Pohjois-Satakunnassa 25,6.

Arviot näkymistä vuoden ja viiden vuoden päähän kehityksen jatkuessa nykyisen mukaisena

- Hyvinvointialueen palveluverkkoratkaisut tulevat vaikuttamaan väestön hyvinvointiin alueellisesti ja väestöryhmittäin.
- Lasten ja nuorten ongelmat monimutkaistuvat, palveluissa tulee entistä enemmän panostaa varhaiseen tukeen.
- Ikääntyneiden määrän merkittävä kasvaminen heijastuu palvelujen kysyntään ja palvelujen kehittämistarpeisiin.
- Väestöllinen huoltosuhde heikkenee ja työikäisten määrä vähenee, kehitys on erilaista eri kunnissa.
- Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton kasvun ja moninaistumisen myötä kotoutumista tulee edistää ja maahanmuuttajien tarpeet huomioida eri palveluissa.
- Hyvinvoinnin edistäminen edellyttää laaja-alaista kumppanuutta ja yhteistyötä maakunnan eri toimijoiden kesken.

Mitkä negatiiviset tai positiiviset muutostekijät haastavat tilanteen ja mitä tulevaisuuksia ja päätöksentekotilanteita näistä voi seurata?

- Hyvinvoinnin edistämiseksi kehittämistoimia tulee suunnata alueen hyvinvointisuunnitelman mukaisesti terveellisten elintapojen, mielen hyvinvoinnin, osallisuuden sekä turvallisen ja mielekkään arjen edistämiseen.
- Hoivaköyhyyden vähentäminen on tärkeä tavoite, joka vaatii monipuolisia toimenpiteitä.
- Työ- ja koulutusperäisten maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi tulee huolehtia kuntien sujuvista sijoittumis- ja asettautumispalveluista sekä yritysten palveluista kv-osaajien rekrytoinnin ja asettautumisen tueksi.
- Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistuminen lisää koettua hyvinvointia ja luovat alueelle pito- ja vetovoimaa.
- Turvallisuuden tilannekuvan muutos. Turvallisuuden edistäminen ja turvallisuussuunnittelu mahdollistaa riskeihin tarttumisen ennaltaehkäisevästi. Tämä työ edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä viranomaisten välillä ja järjestötyön mahdollisuuksien tunnistamista.

Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

Satakunnan kaupunkikeskuksia ovat Pori ja Rauma. **Satakunnan aluerakenteen** erityispiirteenä on Porin kaupunkiseudun laaja kehysalue, joka ulottuu Kokemäenjokilaaksoa pitkin Kokemäeltä Meri-Poriin saakka. Maakunnan aluerakenne on monikeskuksinen, sillä kaupunkikeskusten ohella Satakunnassa sijaitsee seutukuntakeskuksia (Eura, Huittinen ja Kankaanpää). Koko maan lukuihin verrattaessa ydinmaaseudulla asuvan väestön ja siellä sijaitsevien työpaikkojen osuus on Satakunnassa korkea. Satakunnassa liikutaan koko maahan verrattuna selvästi keskimääräistä enemmän henkilöautoilla, koska joukkoliikenneyhteydet eivät ole kattavia. Satakunnan kaupunkikeskusten elinympäristön vetovoimaisuuteen sisältyy maaseudun ja luonnonympäristön poikkeuksellisen nopea saavutettavuus (myös jalkaisin, pyörällä).

Metsäiset ympäristöt muodostavat yhdessä suo- ja kosteikkoalueiden kanssa rungon **Satakunnan ekologiselle verkostolle**. Satakunnan maa-alueista noin 68 % on metsää, josta suurin osa (noin 90 %) on puuntuotannossa. Yhtenäisimpiä luonnonympäristöt ovat maakunnan pohjoisosissa, minne sijoittuu lukuisia Natura 2000 -alueita. Vanhoja metsiä (yli 100 v) on vähän jäljellä, ja ne ovat pienialaisia. Soiden ojitusaste Satakunnassa on korkea, yli 75 %. Satakunnassa on neljä kansallispuistoa sekä Unescon GeoPark-alue. Porin saaristo on arvioitu luontoarvoiltaan yhdeksi viidestä luonnon monimuotoisuudelle tärkeimmästä alueesta Suomessa. **Satakunnan kulttuuriperintö** on ajallisesti monikerroksinen. Satakunnan rakennuskanta on kuitenkin keskimääräiseltä iältään Suomen vanhinta. Maakunnassa sijaitsee 83 valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, 6 valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta ja 2 Unescon maailmanperintökohdetta. Muinaismuistoja tunnetaan yli 1500.

Satakunnan rannikkovesien (Selkämeri) ekologinen tila on pääosin tyydyttävä tai välttävä (2019). Sisävesistöjen tilanne Satakunnassa on koko Suomeen verrattuna heikko. Lounais-Suomen suurimman järven, Säkylän Pyhäjärven, ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Pintavesien tilaa heikentää pääasiassa vesien rehevöityminen, joka johtuu liiallisesta ravinnekuormituksesta. **Suomen merkittävin tulvariskialue** sijaitsee Porissa. Tulvavaara-alueen koko on noin 50 km², josta vajaa puolet on rakennettua aluetta ja loput maatalous- ja haja-asutusaluetta. Tulvavaara-alueella on noin 5 000 asuntoa ja 15 000 asukasta. Tulvavaara-alue saattaa joissakin tilanteissa ulottua myös Ulvilaan ja Nakkilaan (Porin kaupunki).

Satakunnan kasvihuonepäästöjen kehitys on ollut pitkään laskeva ja kokonaispäästöjä on saatu Hinku-laskennan (päästöhyvitykset huomioitu) mukaan vähennettyä 42,5 % vuosien 2007–2022 aikavälillä (koko Suomessa vähennys kokonaispäästöissä 37,3 %). Satakunnassa on viisi HINKU-kuntaa. Eniten ilmastopäästöjä aiheutuu tieliikenteestä, eri lämmitysmuodoista ja maataloudesta.

Arviot näymistä vuoden ja viiden vuoden päähän kehityksen jatkuessa nykyisen mukaisena

- Satakuntaan suunnitellut puhtaan siirtymän hankkeet tulevat vaikuttamaan päästökehitykseen suotuisasti.
- Yhteiskunnan nopea kehitys, uusiutuva teollisuus ja puhdas siirtymä sekä ilmasto- ja ympäristökysymysten huomioiminen korostavat yhteensovittavan maakuntakaavan suunnittelutarvetta.
- Tavoitteena saavuttaa HINKU-maakunnan kriteerit
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät erityisesti sään ja vesiolojen vaihteluina sekä ääri-ilmiöiden lisääntymisenä, mikä voi kasvattaa myös myrsky- ja tulvavahinkoja tulevaisuudessa.
- Luonnon monimuotoisuuden väheneminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, vesistöjen ja pohjavesien tila sekä rakennusperinnön hoito tulee huomioida myös ennakointi-, seuranta- sekä kehittämistoimissa.

Mitkä negatiiviset tai positiiviset muutostekijät haastavat tilanteen ja mitä tulevaisuuksia ja päätöksentekotilanteita näistä voi seurata?

- Puhtaan siirtymän hankkeet edellyttävät eri tavoitteiden yhteensovittamista ja vaikutusten arviointia.
- Liikenteen päästöjä voidaan pienentää esim. raidekuljetusten määrää lisäämällä sekä ratayhteyksiä kehittämällä
- Ilmastonmuutokseen varautuminen ja sopeutuminen edellyttävät laajapohjaisia toimia, yhteisvaikutusten arviointia sekä viranomaisyhteistyön vahvistamista. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen korostaa myös luonnon monimuotoisuuden, ekologisen verkoston (viherverkoston) ja ekologisten yhteyksien kehittämisen tarpeellisuutta.
- Varautuminen sää- ja vesiolojen muutoksiin sekä ääri-ilmiöihin on yhä tärkeämpää.
- Yhtenäisten virkistys- ja viherverkoston säilymisen ja suoekosysteemien elpymisen edistäminen ovat lähitulevaisuudessa tärkeitä toimia luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa Satakunnassa.
- Selkämeren sekä sisävesistöjen tilan parantaminen edellyttää kuormituksen vähentämiseen tähtäävää toimintaa valuma-alueilla.